

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten
Departementssekreterare
Kristin Skeppsby
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kristin.skeppsby@regeringskansliet.se

Ert dnr: KN2025/00288

Remiss av SOU 2024:98 – En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

SSAB har av Klimat- och näringslivsdepartementet beretts möjlighet att inkomma med remissvar angående SOU 2024:98 – En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess.

Sammanfattning

SSAB står bakom Jernkontorets remissvar men vill belysa några ytterligare aspekter.

- SSAB **tillstyrker** inrättandet av en Miljöprövningsmyndighet och vill lyfta betydelsen av regionala förutsättningar
- SSAB **avstyrker** att använda de sex miljöprövningsdelegationerna som miljöbedömnings- och prövningsmyndighet
- SSAB **anser** att en ny Miljöprövningsmyndighet *samt* Länsstyrelser måste erhålla tillräckliga resurser för en effektiv prövning och tillsyn
- SSAB **tillstyrker** behovet att använda EU-rätten som utgångspunkt
- SSAB **avstyrker** borttagandet av det allmänna villkoret

Om SSAB

SSAB är Nordens största stålföretag med den svenska produktionen i Luleå, Borlänge och Oxelösund. Stålbansan är en av grundpelarna i svensk basindustri och står inför ett avgörande teknikskifte. SSAB har redan tillverkat och levererat pilotvolymerna fossilfritt stål (SSAB Fossil-free™ steel) till strategiska kunder och tagit en ledande position i den gröna omställningen inom stålindustrin. Under 2023 togs ytterligare ett viktigt steg, när SSAB introducerade SSAB Zero™ – ett stål baserat på återvunnet stålskrot och producerat med fossilfri el utan fossila koldioxidutsläpp. Tillsammans med partners och kunder utvecklar vi fossilfria värdekedjor för stålprodukter.

Samtidigt genomför SSAB investeringar i den svenska produktionen för att minska utsläppen av koldioxid från egen verksamhet. Omställningen innebär att gå från järnmalmsspellets och kolbaserad reduktion i masugn till att använda vätgasreducerad järnsvamp och skrot i elektriska ljusbågsugnar för produktion av fossilfritt stål. I Oxelösund investeras 6,2 miljarder kronor i en elektrisk ljusbågsugn och i Luleå investeras ca 50 miljarder kronor i

ett nytt integrerat elektrostålverk. Dessa investeringar leder till minskning motsvarande mer än 10 procent av Sveriges koldioxidutsläpp.

Den omställda verksamheten innebär också att SSAB övergår till en mer resurssnål och effektivare tillverkning, till exempel genom att olika processer förs samman i ett sammanhållet flöde i det nya, integrerade stålverket i Luleå. Omställningen både i Oxelösund och Luleå sker inom befintliga industriområden. Produktionsvolymen av stålprodukter kommer fortsatt ligga i nivå med nuvarande kapacitet. Genom investeringar kan SSAB vidareutveckla erbjudandet till kund och samtidigt minska påverkan på miljö och klimat.

SSAB om miljötillståndsprövning

SSAB lämnade in ansökan om miljötillstånd för verksamheten i Luleå till Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt den 24 november 2023. Den 19 december 2024 meddelade Mark- och miljödomstolen att SSAB erhåller tillstånd för nytt stålverk. Domslutet överklagades och vi inväntar besked från Mark- och miljööverdomstolen.

Inför prövningsprocessen föreslog SSAB en tidsplan till Mark- och miljödomstolen för prövningens olika steg, en tidsplan som domstolen följde under processen. Detta är en positiv erfarenhet som bidragit till ökad tydlighet i processens olika steg och framdrift.

Syftet med prövningsförfarandet enligt miljöbalken är att säkerställa att verksamheter med potentiell påverkan på omgivningen inte medför oacceptabla risker för människors hälsa eller miljön. Det kan dock konstateras att långdragna och ineffektiva prövningsprocesser inte nödvändigtvis resulterar i ett högre miljöskydd. De omfattande resurser som sådana processer kräver skulle i många fall kunna omfördelas till att främja verksamhetens utveckling i en mer miljömässigt hållbar riktning.

SSAB har verksamhet i Finland genom produktion i Brahestad och Tavastehus. Även denna verksamhet ska genomgå en omställning. Omställning av Brahestad innebär övergång från masugn, kol och koks till elektrisk ljusbågsugn och minskade utsläpp motsvarande ca 7 procent av Finlands koldioxidutsläpp. I Finland ser prövningsprocessen annorlunda ut, vilken i korthet kan beskrivas som att den finska regeringen har uttalat ambitioner om klimatmål, och verksamheter som kan bidra till att minska utsläppen har möjlighet att få en särskild prövning som är tidsatt till max 12 månader.

En ansökan om nytt miljötillstånd för SSABs omställda verksamhet i Brahestad lämnades in 4 april 2023 och nedan listas erfarenheter från den processen utan en värdering om implementering av specifika förslag i svensk lagstiftning.

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten (ELY) beslutade att en specifik miljöbedömning enligt MKB-direktivet (fullskalig MKB) inte behövdes då bolaget kunde påvisa att miljöpåverkan kommer minska till följd av omställningen.
- Regionförvaltningen (AVI) beslutade om snabbspår för hantering av tillståndsansökan vilket innebar en maximal prövningstid om 12 månader från inskick av ansökan till AVI.
- Allmänhetens synpunkter samlades in när ansökan kungjorts, det vill säga efter inskickad ansökan till AVI och kompletteringar.
- AVI hanterade myndigheternas synpunkter och meddelade beslut om miljötillstånd på utsatt tid.
- Byggnation av ny verksamhet regleras av bygglov givet att miljötillstånd finns, och nytt miljötillstånd tas i anspråk först när nya processer tagits i drift och de gamla avvecklats.

Vidare har medlemsstater inom EU möjlighet att själva fastställa referensvärden för enskilda särskilda förorenande ämnen (SFÄ), såsom zink. Det har konstaterats att det råder betydande variationer mellan medlemsländerna i detta avseende. Sverige har valt att tillämpa låga nivåer av gränsvärden för zink, vilka inte ingår i bedömning av ekologisk status i exempelvis Finland. SSAB vill påtala behovet av harmoniserade tröskelvärden inom hela EU, så att bedömningar bygger på samma vetenskapliga grund. Det för att behålla en hög skyddsnivå samt enhetlighet och rättvis reglering som speglar den verkliga miljörisken.

SSAB om En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess

SSAB är positiva till en reformering av den svenska miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen för ökad effektivitet och förutsägbarhet.

De stora industriinvesteringar som nu genomförs för att snabbt minska koldioxidutsläpp behöver ett konstruktivt samarbete mellan verksamhetsutövare, prövningsinstans, myndigheter och andra berörda. Verksamhetsutövaren behöver ta ansvar för sin egen verksamhet, en tidig och transparent dialog mellan parter kan ytterligare stärka nödvändiga insatser för att åstadkomma en större samhällsnytta. Att införa en ny miljöprövningsmyndighet anser vi kan effektivisera tillståndprocesser och skapa en ökad likriktning i bedömning och arbetsprocesser över hela Sverige vilket i sin tur bidrar till en ökad förutsägbarhet. Samtidigt är det viktigt att påpeka behovet av fortsatt förståelse för regionala förutsättningar och förhållanden, något som påverkar verksamheter olika över landet.

Det är behövligt att göra en anpassning av svensk lagstiftning i förhållande till EU-rätt för att skapa en mer likriktad bedömning och prövningsprocess. Som exemplet ovan gällande gränsvärde av zink kan den svenska implementeringen innebära att verksamheter förläggs i andra länder med högre, eller utan, tröskelvärden.

Vidare förespråkar SSAB starkt ett införande av tidsplaner och tydliga regler för vad som ska provas av miljöprövningsmyndigheten. Tidsplaner skapar för verksamhetsutövare en förutsägbarhet hur processen kommer fortskrida och när olika delar av processen avhandlas, samt när ett beslut kan förväntas.

SSAB ser positivt på den tillsyn som utövas av Länsstyrelsen, även om en effektivare handläggning av anmälningssärenden och övriga ärenden är önskvärt. Tillsynen kräver också ökade resurser och förbättrad styrning för att bli mer effektiv och rättssäker. Det i sin tur skulle innebära möjlighet att rekrytera och bibehålla kompetens med relevant erfarenhet och specialistkunskap.

SSAB ser fördelar med att behålla det så kallade allmänna villkoret. Det allmänna villkoret möjliggör att handlingar som varit en del av prövningen har godkänts och erhållit rättskraft. Det är en viktig del i att avgöra om verksamhetsutövare har tillstånd eller om en planerad förändring i verksamheten är tillståndspliktig eller anmälningssiktig. Istället bör praxis förtydligas för att vid osäkerhet stärka allmänna villkorets rättskraft och verksamhetsutövarnas trygghet.

Vi finns tillgängliga för att svara på eventuella frågor.

Med vänlig hälsning

Erik Pedersen
Head of Governmental Relations Sweden
erik.pedersen@ssab.com